บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สัตว์ทดลอง

หนูขาว (Wistar rat) อายุ 7-สัปดาห์-เพศผู้ 105 ตัวและเพศเมีย 105 ตัว จากศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ วิทยาเขตศาลายา มหาวิทยาลัยมหิดล หนูทั้งหมดนำมาพักไว้ในห้องสัตว์ทดลองที่มีการควบคุมอุณหภูมิ 25±1 °C 8วามชื้นสัมพัทธ์ 60 % เพื่อให้คุ้นเคยกับสภาวะแวดล้อม (acclimatization) โรงเลี้ยงเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ณ.กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข หนูทั้งหมดได้รับอาหารเม็ดสูตรมาตรฐานจากบริษัท CP จำกัด (ประเทศไทย) และให้น้ำแบบ ad libitum

สารเคมี

สารสกัดรางจืดโดยโดยน้ำสกัดได้รับอนุเคราะห์จากสถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ NaCl, KCl จากบริษัท Sigma Chemical จำกัด (ประเทศอเมริกา)

วิธีทำการทดลอง

1. **การเตรียมสารสกัดรางจืดโดยใช้น้ำสกัด**

ผงแห้งของรางจืด 300 กรัม

↓ เติมน้ำ 3 ลิตร

I 21454800

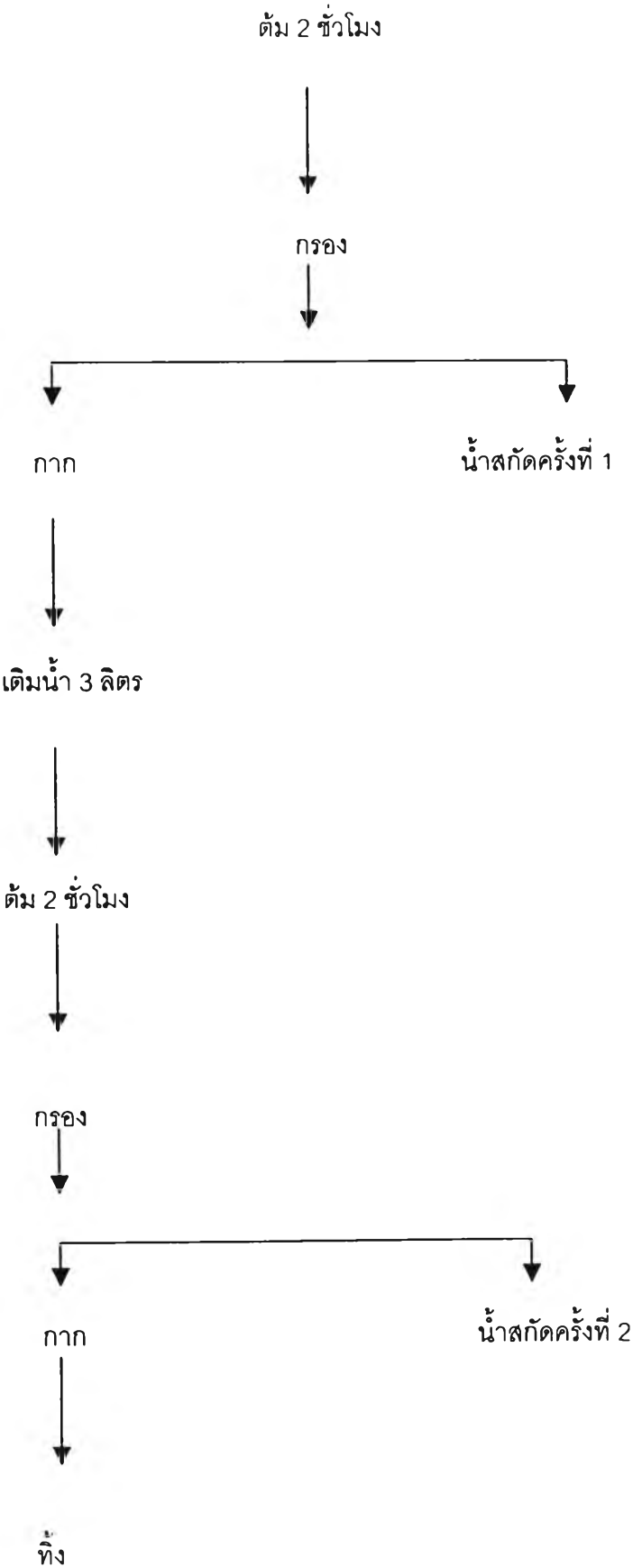
ต้ม 2 ชั่วโมง
กรอง
กาก
น้ำสกัดครั้งที่ 1
เติมน้ำ 3 ลิตร
ต้ม 2 ชั่วโมง
กรอง
กาก
น้ำสกัดครั้งที่ 2
ทิ้ง

น้ำสกัดครั้งที่1 และ 2

ระเหยโดยใช้เครื่องระเหยที่อุณภูมิ 60°C

ผงสารสกัดรางจืดซึ่งสกัดด้วยน้ำ เก็บที่อุณภูมิ – 20°C

ได้สารสกัด 25.47 % ของผงแห้งของรางจืด

2.การทดสอบผลเฉียบพลันของสารสกัดรางจืดที่มีผลต่อม้ามของหนู

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อประเมินและสืบค้นผลเฉียบพลันของสารสกัดรางจืดที่มีผลต่อเซลล์ม้ามของหนูโดยเปรียบเทียบกราฟ FTIR กับจุลพยาธิวิทยาและชีวเคมีของเลือด

การออกแบบการทดลอง

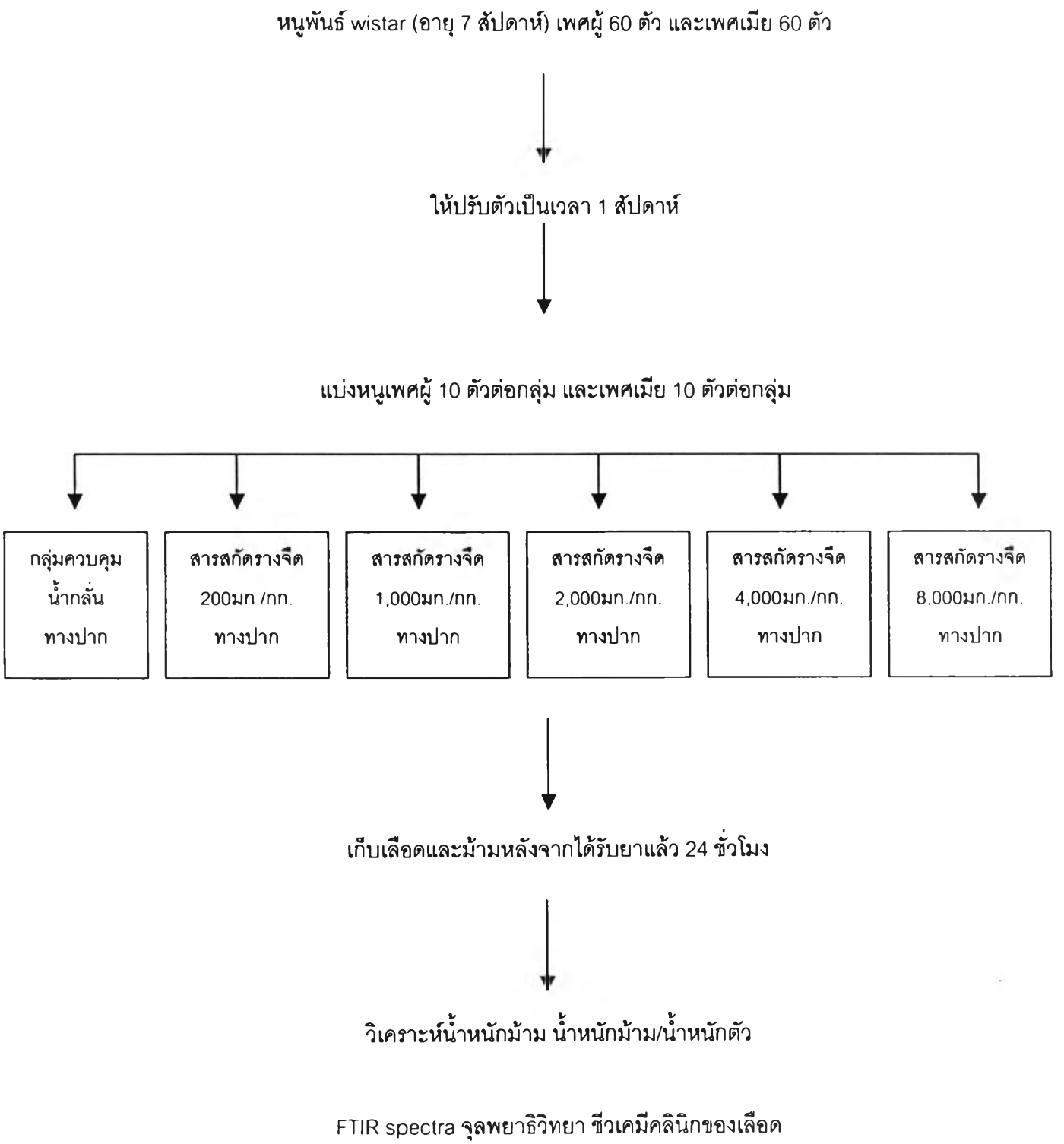

ภายหลังได้รับการปรับตัว แบ่งหนูเพศผู้ 60 ตัว และเพศเมีย 60 ตัว แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ในแต่ละเพศ กลุ่มควบคุมให้น้ำกลั่นโดยทางปาก กลุ่มที่ให้สารสกัด 5 กลุ่มของแต่ละเพศให้สารสกัดรางจืดที่ 200 , 1000, 2000, 4000 และ 8000 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักหนู 1 กิโลกรัม ทางการรับประทาน แต่ละกลุ่มทำการฆ่าโดย diethyl ether จากนั้นทำการเก็บม้าม ชั่งน้ำหนัก ทำการเตรียมเซลล์ม้ามสำหรับวัด FTIR Spectrum และนำไปทำจุลพยาธิวิทยา เก็บเลือดจากเส้นเลือด inferior vena cava เพื่อทำการตรวจวัดชีวเคมีคลินิกในเลือด

3. **การทดสอบผลการได้รับสารแบบกึ่งเรื้อรังของสารสกัดรางจืดที่มีผลต่อม้ามของหนู**

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อประเมินและสืบค้นผลอย่างกึ่งเรื้อรังของสารสกัดรางจืดที่มีผลต่อเซลล์ม้ามของหนูโดยเปรียบเทียบกราฟ FTIR กับจุลพยาธิวิทยาและชีวเคมีของเลือด

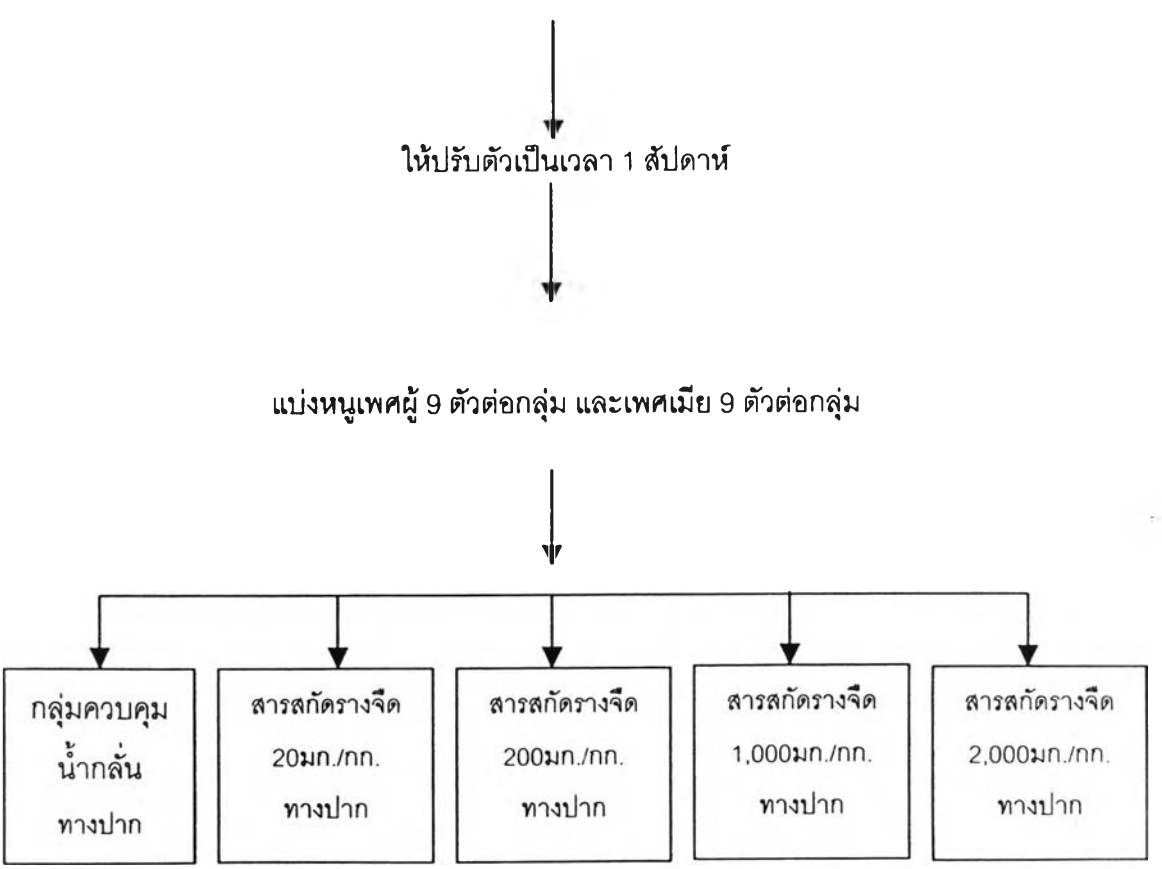

เก็บเลือดและม้ามหลังจากได้รับยาแล้ว 24 ชั่วโมง

วิเคราะห์น้ำหนักม้าม น้ำหนักม้าม/น้ำหนักตัว

FTIR spectra จุลพยาธิวิทยา ชีวเคมีคลินิกของเลือด

ภายหลังให้หนูปรับตัว แบ่งหนูเพศผู้ 45 ตัว และเพศเมีย 45 ตัว แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ในแต่ละเพศ กลุ่มควบคุมให้น้ำกลั่นโดยทางปาก กลุ่มที่ให้สารสกัด 5 กลุ่มของแต่ละเพศให้สารสกัดรางจืดที่ 20 , 200, 1000, 2000 และ 4000 มก. /กก. ทางปาก แต่ละกลุ่มทำการฆ่าโดย Diethyl ether จากนั้นทำการเก็บม้าม ชั่งน้ำหนัก ทำการเตรียมเซลล์ม้ามสำหรับวัด FTIR Spectrum และนำไปทำจุลพยาธิวิทยา เก็บเลือดไปทำการตรวจวัดชีวเคมีคลินิกในเลือด

ขั้นตอนการคัดแยกเซลล์ม้าม(Suramana *et al.*, 2001)

ตัวอย่างเซลล์ม้ามถูกคัดแยกจากชิ้นเนื้อม้ามโดยการขูดโดยใช้ Spatula จากชิ้นม้ามของหนูแต่ละตัว และใส่ในหลอดทดลองแต่ละหลอดต่อตัว ที่บรรจุน้ำเกลือ 0.9% และเก็บที่อุณหภูมิ −20 °C เพื่อใช้ต่อไป

การเตรียมเซลล์ม้าม (Suramana *et al.*,2001)

สารแขวนตะกอนเซลล์ม้ามถูกละลายที่อุณภูมิห้องและเขย่าด้วย Vortex เป็นเวลา 1 นาที เพื่อให้กระจายตัวอีกครั้ง จากนั้นปั่นที่ความเร็ว 3,600 รอบ/นาที ที่อุณภูมิ 4°C เป็นเวลา 15 นาที จากนั้นเทน้ำส่วนบนออก จากนั้นเติมน้ำเกลือ 0.9% ลงไป 1.0 มล. ทำการเขย่าอีกครั้ง จากนั้นก็ไปวงหลอด Microcentrifuge (ปริมาตร 1.5 มล.) จากนั้นปั่นที่ความเร็ว 6,000 รอบ/นาที เป็นเวลา 10 นาที รินน้ำส่วนบนออก สุดท้ายจะได้เซลล์ม้ามเก็บไว้ต่อไป

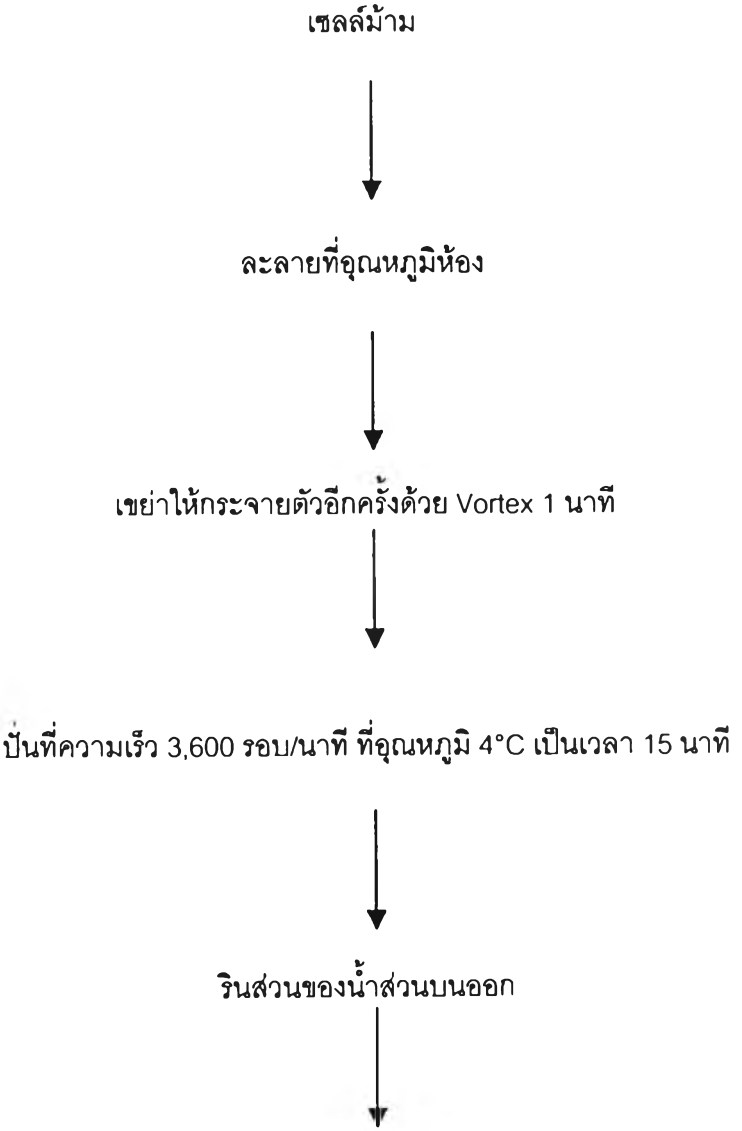

ทำให้กระจายอีกครั้งโดยเติมน้ำเกลือความเข้มข้น 0.9% ลงไป 1.0 มล.

ถ่ายเซลล์ม้ามสู่ Microcentrifuge tube (ปริมาตร 1.5 มล.)

ปั่นที่ความเร็ว 6,000 รอบ/นาที เป็นเวลา 10 นาที

ทิ้งส่วนที่เป็นน้ำด้านบนออกโดยการริน

เซลล์ม้าม

การวิเคราะห์ FTIR (Suramana *et al.*, 2001)

นำเซลล์ม้ามบน Sample holder เป่าด้วยลมเย็นจากเครื่องเป่าผม จากนั้นนำ Sample holder ไปวัดด้วยเครื่อง Nicolet Protégé 460 Fourier-transform infrared spectrometer โดย DTGS KBr detector แต่ละ spectrum แสดงความถี่ที่เปลี่ยนแปลง, อัตราส่วนในการดูดซับซึ่งจะทำการทดสอบเหมือนกันทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มที่ได้รับสาร จากนั้นทุก parameter จะถูกคำนวณโดยโปรแกรมของ Prof. Patric TT Wong (มหาลัยออตตาว่า ประเทศแคนาดา)

เซลล์ม้าม

ป้ายลงบน Sample holder

เป่า Sample holder ด้วยลมเย็นจากเครื่องเป่าผมจนแห้ง

นำ Sample holder ลงในเครื่อง FTIR เพื่อวิเคราะห์ FTIR

อุปกรณ์

1. Nicolet Protégé 460 Fourier Transform Infrared Spectroscopy
2. Hitachi high speed refrigerated centrifuge
3. Refrigerated centrifuge
4. Freezer with -70°C
5. Freezer with -20°C
6. Automatic pipette
7. Eppendol tubes

8. 50 ml plastic centrifuge tubes

9. Pasteur pipette

สารเคมี

ชั่งน้ำหนัก NaCl จำนวน 9.0 g ละลายในน้ำ 1 ลิตร

ขั้นตอนการตรวจสอบจุลพยาธิของม้าม

การเตรียมจุลพยาธิวิทยาของม้าม เตรียมโดยสถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขโดยมีขั้นตอนการเตรียมดังนี้

นำม้ามแช่ใน 10% neutral buffed fomalin จากนั้นทำการดึงน้ำออกจากเนื้อเยื่อโดย นำเนื้อเยื่อแช่ใน alcohol 70% เป็นเวลา 2 ชั่วโมง จากนั้นแช่ใน 95% เป็นเวลา 2 ชั่วโมง 2 ครั้ง จากนั้นแช่ใน alcohol 100% เป็นเวลา 2 ชั่วโมง 2 ครั้ง จากนั้นทำการ cleaning โดยแช่ใน Xylene เป็นเวลา 2 ชั่วโมง 2 ครั้ง จากนั้นแช่ใน paraffin เหลว เป็นเวลา 2 ชั่วโมง 2 ครั้ง จากนั้นนำม้ามฝังใน paraffin เหลว ทำให้เป็น block จากนั้นตัดเนื้อเป็นขนาด 5 ไมโครเมตร แล้วนำไปย้อมด้วยสี Hematoxylin และ Eosin จากนั้นทำการวิเคราะห์จุลพยาธิวิทยาของม้ามโดยนักสัตวพยาธิวิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นตอนการเตรียมเลือด

ทำการเจาะเลือดจากเส้นเลือด Inferior vena cava ใส่ในหลอดทดลองที่มี EDTA. ในสัดส่วน 1.5 มิลลิกรัม./ เลือด 1 มิลลิลิตร. จำนวน 2 หลอด จากนั้นนำหลอดที่1 ปั่นด้วยความเร็ว 1500 รอบ/นาที เป็นเวลา 5 นาที ทำการเก็บน้ำส่วนบนซึ่งเป็น Plasma นำ Plasma ไปทำการทดสอบค่าทางชีวเคมี นำหลอดที่2 ไปทำการนับ White blood cell

การวัด Bilirubin, AST, ALT

การวัดBilirubin, AST, ALT ทำการวัดโดยใช้เครื่อง automate ด้วย Hitachi รุ่น912 โดยวิธี Colorimetric assay, วิธี UV test, ตามลำดับ

ปัญหาทางจริยธรรม

ขั้นตอนการวิจัยในสัตว์ทดลองผ่านคณะกรรมการจริยธรรมของการวิจัยในสัตว์ทดลอง คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการทดลองแสดงด้วยค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับ wavenumber (cm^{-1}), สัดส่วนการดูดซับ, น้ำหนักม้ามต่อน้ำหนักตัวหนู, ค่าปริมาณ bilirubin, ค่าปริมาณ AST, ค่าปริมาณ ALT โดยใช้ ANOVA test Dunnett multiple range test (Maines *et al.*, 1999) ค่า p-value น้อยกว่า 0.05 แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ